

Nr 48.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för E. V. Ringsäter m. fl. från ersättningskyldighet; given Stockholms slott den 21 januari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 januari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

1:o.

Vid en sammanstötning den 13 april 1940 i korsningen av Östermalms- och Sturegatorna i Stockholm mellan en av Svea livgarde disponerad lastbil, tillhörig kronan, och en personbil skadades båda fordonen och föraren av personbilen. Lastbilen framfördes i tjänsten av värnpliktige nr 1926—45—1932 *Eric Vilhelm Ringsäter*. Personbilen, tillhörig köpmannen Teodor Torbiörnsson, Stockholm, framfördes av fröken Sif Ingrid Elisabet Andersson, Hagalund.

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 1 saml. Nr 48.

Stockholms rådhusrätt, där Ringsäter ställts under åtal för ovarsamhet vid angivna tillfälle samt fröken Andersson och Torbiörnsson fört skadeståndstalan mot Ringsäter, förklarade Ringsäter saker till ansvar för ovarsamt förande av motorfordon samt hänvisade målet till fältkrigsrätten vid Svea livgardes depå för fortsatt handläggning.

Genom utslag den 22 augusti 1940, som vunnit laga kraft, prövade fältkrigsrätten, jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten samt 2 §, 4 § 5 mom. och 38 § 1936 års vägtrafikstadga, rättvist döma Ringsäter för försummelse i fullgörande av tjänsteplikt att undergå vaktarrest i sex dagar och för ovarsamt förande av motorfordon att böta fyrtio dagsböter à två kronor. Ringsäter förpliktades att utgiva till fröken Andersson 31 kronor 75 öre, till Torbiörnsson 750 kronor för förlust till följd av avsaknad av personbilen under viss tid — med rätt för Torbiörnsson att framdeles i särskild rättegång föra talan mot Ringsäter om ersättning för kostnaderna för reparation av personbilen — samt till kronan för reparation av lastbilen 572 kronor 72 öre. Ringsäter ålades därjämte att till envar av fröken Andersson och Torbiörnsson utgiva i rättegångskostnader 25 kronor jämte protokollslösen.

Med förmälan om vad sålunda förekommit anmälde arméförvaltningens tyg- och civila departement i gemensam skrivelse den 6 december 1940, att framställningar gjorts om ersättningar på grund av fältkrigsrättens utslag från de enskilda målsägarna med, förutom däri fastställda och angivna belopp — 31 kronor 75 öre och 750 kronor jämte rättegångskostnader och protokollslösen — 2 173 kronor 16 öre för reparation av personbilen samt från riksförsäkringsanstalten med 5 kronor, motsvarande vad anstalten utgivit för läkarvård åt fröken Andersson. I skrivelsen anförde departementen vidare, att intet syntes vara att erinra mot de begärda ersättningarna, dock att ersättning för rättegångskostnader och protokollslösen enligt praxis icke borde utgå av statsmedel. Med hänsyn bland annat till antalet ådömda dagsböter ansåge tygdepartementet, att Ringsäter måste anses ha gjort sig skyldig till grov vårdslöshet. Kronan syntes därför enligt föreskrifterna i förordningen den 22 juni 1939 (nr 286) med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten, äga regressrätt mot honom beträffande belopp, som kunde komma att utgivas i anledning av skadan. Tyg- och civila departementen hemställde, att för beredande av ersättningar i förevarande avseenden belopp om tillhoppa ($31,75 + 750 + 2\,173,16 + 5 =$) 2 959 kronor 91 öre måtte ställas till förfogande.

Med bifall till framställningen anvisade Kungl. Maj:t genom beslut den 17 januari 1941 det begärda beloppet från vederbörligt anslag till extra utgifter. I samband därmed förklarade sig Kungl. Maj:t ej finna av utredningen framgå, att i förevarande fall grov vårdslöshet låge Ringsäter till last.

Förenämnda förordning den 22 juni 1939 (nr 286) reglerar statens rätt att av fordonsförare utkräva ersättning för skada i följd av trafik med staten tillhörigt eller av staten nyttjat motorfordon. Enligt förordningen må staten

utkräva dylik ersättning endast om föraren förorsakat skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet eller genom att han varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke ha ägt nödigt herravälde över sina handlingar, eller om han brukat fordonet utan lov.

I en den 15 januari 1943 dagtecknad skrift har Ringsäter hos Kungl. Maj:t anhållit att bli befriad från ersättningsskyldighet i anledning av trafikolyckan. Ringsäter har anfört, bland annat, att det kunde anses tveksamt, huruvida han med hänsyn till bestämmelserna i förutnämnda förordning lagligen vore skyldig att i förevarande fall till kronan utgiva skadestånd och ersättning för kronans utgifter i anledning av fältkrigsrättens utslag. Till stöd för sin anhållan har Ringsäter anfört, att han hade försörjningsplikt mot sjuklig hustru och två minderåriga barn, att hans inkomster uppginge till 90 kronor i veckan, att han saknade förmögenhet och resterade för skatter med omkring 800 kronor samt att med hänsyn därtill hans ekonomi skulle lida synnerligen svårt avbräck, om kronan av honom utkrävde det utdömda skadeståndet och den regressrätt som kronan eventuellt ägde mot honom.

Tyg- och civila departementen ha i utlåtande den 16 april 1943 anfört i huvudsak följande.

Till följd av skadefallet hade departementen med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 17 januari 1941 utgivit skadeersättning med sammanlagt 2 959 kronor 91 öre. Då Ringsäter enligt fältkrigsrättens utslag jämväl förpliktats att till kronan utgiva ersättning med 572 kronor 72 öre för de å lastbilen uppkomna skadorna, omfattade sålunda den Ringsäter åvilande ersättningsskyldigheten 3 532 kronor 63 öre. Enligt nämnda beslut hade emellertid Kungl. Maj:t icke funnit av utredningen framgå, att grov vårdslöshet låge Ringsäter till last. Då kronan vid sådant förhållande syntes sakna rätt att av Ringsäter utkräva ersättning för de vid tillfället uppkomna skadorna, ansåge departementen, att Ringsäter borde helt befrias från den honom åvilande ersättningsskyldigheten, varför departementen tillstyrkte, att Ringsäter befriades från den ersättningsskyldighet till kronan, som åvilade honom på grund av utslaget i målet.

Statskontoret har i utlåtande den 5 maj 1943 vidare anfört i huvudsak följande.

Genom utslaget i målet hade Ringsäter dömts att, bland annat, utgiva viss ersättning dels till såväl föraren som ägaren av personbilen, dels ock till kronan för reparation av lastbilen. Då det enligt vad utredningen i ärendet utvisade vore uteslutet, att någon annan av de i 1939 års förordning omförmälda förutsättningarna för skadeståndsanspråk från statens sida än grov vårdslöshet kunde föreligga, samt Ringsäter genom utslag dömts att till statsverket utgiva ersättning för den genom hans ovarsamhet skadade lastbilen, syntes detta få anses innebära, att enligt krigsrättens mening grov vårdslöshet förelegat från Ringsäters sida. Kungl. Maj:t hade emellertid i samband med anvisande av medel för beredande av ersättning för de uppkomna skadorna uttalat, att Kungl. Maj:t ej funnit av utredningen framgå, att i förevarande fall grov vårdslöshet legat Ringsäter till last, vilket även be styrktes av omständigheterna i målet. Med hänsyn därtill ville statskontoret i likhet med tyg- och civila departementen icke motsätta sig, att Ringsäter helt befriades från den honom ålagda ersättningsskyldigheten, vartill riksdagens medverkan syntes vara erforderlig.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har Ringsäter genom fältkrigsrättens i målet meddelade utslag förpliktats att till kronan utgiva ersättning med 572 kronor 72 öre för de skador, som vid olyckstillfället uppkommit å kronans bil. På grund av Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 17 januari 1941 ha i anledning av skadefallet och på grundval av samma utslag till enskilda rättsägare av statsmedel utbetalats 2 954 kronor 91 öre, för vilket belopp kronan såsom ägare av den av Ringsäter förda bilen varit skyldig att solidariskt med föraren svara, varjämte riksförsäkringsanstalten gottgjorts med 5 kronor för viss utgift i samband med olyckshändelsen. I fall av regressrätt för kronan mot Ringsäter skulle Ringsäters ersättningsskyldighet till kronan härigenom uppgå till sammanlagt 3 532 kronor 63 öre. I nämnda beslut, vilket tillkommit på min föredragning, har emellertid Kungl. Maj:t i och med förklaring, att Kungl. Maj:t ej funnit av utredningen framgå att i förevarande fall grov vårdslöshet legat Ringsäter till last, avstått från eventuellt regresskrav mot Ringsäter för de jämlikt beslutet utgivna ersättningarna om tillhoppa 2 959 kronor 91 öre. — Med hänsyn till föreliggande omständigheter torde Ringsäter skäligen böra befrias jämväl från att utgiva det kronan tilldömda skadeståndet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Eric Vilhelm Ringsäter må befrias från den honom jämlikt fältkrigsrättens vid Svea livgardes depå utslag den 22 augusti 1940 åliggande skyldigheten att till kronan utgiva skadestånd med 572 kronor 72 öre.

2:o.

I en den 30 mars 1943 dagtecknad skrift har värnpliktige nr 319—1—1935 *Hilvar Axel Gösta Carlsson* gjort framställning om viss nedsättning i honom ådömd skadeståndsskyldighet till kronan.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av arméförvaltningens tyg- och civila departement den 30 juli och av statskontoret den 18 september 1943.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Under framförande den 17 augusti 1940 av en kronan tillhörig drivmedelsautomobil å allmänna landsvägen Lärkholmen—Nordanå i Våxtorps socken, Hallands län, körde Carlsson av vägbanan och mot ett träd, med påföljd att bilen helt ramponerades samt Carlsson och en annan värnpliktig vid namn Gustafsson, som medföljde i bilen, ådrogo sig vissa skador. Sedan Carlsson och Gustafsson i anledning därav ställts under åtal vid fältkrigsrätten vid förutvarande Smålands arméartilleriregementes depå samt av utredningen framgått, att Carlsson och Gustafsson före bilfärden druckit sprit och att de mot uttryckliga order, om vilka de ägt kännedom, brukat bilen utan lov, prövade krigsrätten genom utslag den 27 september 1940 rättvist döma Carlsson, vilken vid förande av bilen varit så påverkad av starka drycker, att han kunde antagas icke ägt nödigt herravälde över sina handlingar, vilket haft till följd att han överskridit medgiven hastighet och visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv och egendom, jämlikt 100 § strafflagen för krigsmakten, jämförd med 2 § i lagen den 7 juni 1934 om straff för vissa brott vid förande av motorfordon, ävensom 4 kap. 1 § allmänna strafflagen att hållas i

fängelse i tre månader samt Gustafsson för delaktighet i nämnda oredlighetsbrott till en månads fängelse. Carlsson förpliktades dessutom ersätta kronan kostnaderna för reparation av bilen med 4 790 kronor jämte 5 % ränta därå från utslaget dag tills betalning skedde. Fältkrigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I sin förenämnda skrift har Carlsson anfört, att han vore född år 1915 och ogift, att han av sin skuld till kronan enligt utslaget under tiden december 1942—mars 1943 betalat 151 kronor efter utmätning i lön, att han icke ägde andra tillgångar än sin avlöning, vilken uppginge till i genomsnitt 70 kronor per vecka, att han med fullmakt bemyndigat sin arbetsgivare att från den 30 mars 1943 tills vidare innehålla och till vederbörande landsfiskal redovisa 15 kronor i veckan för skuldens erläggande samt att han icke i längden kunde uthärda den ekonomiska påfrestning som skadeståndets betalande innebure för honom.

Carlsson har med anledning av det anförda anhållit, att hans skuld till kronan enligt utslaget måtte nedsättas till 1 000 kronor jämte 5 % ränta därå från dagen för Kungl. Maj:ts beslut samt att sålunda fixerad skuld — alltså med utslaget som exekutionsurkund — måtte få avbetalas med 15 kronor för vecka, att uttagas i den ordning förenämnda fullmakt utmärkte, så att verkställighet av utslaget icke skulle förekomma i annan händelse än att han bruste i sitt åtagande enligt fullmakten på grund av arbete vid annat företag eller andra dylika omständigheter.

I ett Carlssons skrift bifogat intyg har *landsfiskalen i Svedala distrikt* bestyrkt de av Carlsson lämnade uppgifterna.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement ha i sitt utlåtande anfört, att, ehuru några i och för sig förmildrande omständigheter icke syntes kunna åberopas i förevarande fall, departementen emellertid ansåge med hänsyn till Carlssons svaga ekonomiska ställning och honom åvilande försörjningsplikt skäl föreligga, att Carlsson i allt fall delvis borde vinna befrielse från honom ådömd ersättningsskyldighet. Departementen tillstyrkte sålunda efter övervägande av samtliga i ärendet föreliggande omständigheter, att Carlsson, därest han förslagsvis före den 31 december 1944 till arméförvaltningen inbetalade 1 050 kronor, befriades från återstående betalningsskyldighet till kronan enligt ifrågakvarande utslag.

Statskontoret har — under framhållande att, på sätt tyg- och civila departementen understrukit, några förmildrande omständigheter icke kunde åberopas i förevarande fall, där Carlsson i berusat tillstånd åstadkommit skada å kronan tillhörig egendom, vilken olovligen begagnats — avstyrkt bifall till framställningen.

Såsom de i ärendet hörda myndigheterna framhållit måste omständigheterna vid den bilolycka med anledning av vilken Carlsson dömts anses synnerligen försvärande. Med beaktande av hans svaga ekonomiska ställning och den avsevärda tid det skulle taga för honom att inbetala hela skadeståndsbeloppet samt med hänsyn jämväl därtill, att han får anses ha visat beredvillighet att,

*Departements-
chefen.*

såvitt i hans förmåga står, fullgöra sin betalningsskyldighet finner jag mig dock icke böra motsätta mig viss nedsättning av betalningsskyldigheten. Av framställningen i ärendet framgår, att Carlsson från och med april 1943 regelbundet avbetalar sin skuld till kronan med visst belopp för vecka. Jag förordar, att Carlssons betalningsskyldighet från nämnda tidpunkt bestämmes till 1 500 kronor. Den partiella befrielsen torde såsom i andra liknande fall skett böra göras beroende av att beloppet inbetalas inom viss tid, vilken det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Hilvar Axel Gösta Carlsson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, av den del av angivna skuld till kronan, som den 1 april 1943 återstod ogulden, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 1 500 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet enligt fältskyldighetslagen vid förutvarande Smålands arméartilleriregementes depå utslag den 27 september 1940.

3:o.

Den 9 januari 1942 inträffade vid en järnvägsövergång å allmänna landsvägen Luleå—Gammelstad sammanstötning mellan en av värnpliktige vid Norrbottens artillerikår nr 607—74—1939 Gösta Hilding Aidanpää framförd, kronan tillhörig lastbil och ett statens järnvägar tillhörigt malmtåg. Bilen ramponerades och skador uppkommo å lokomotivet, varjämte viss bilen tillhörig fordonsmateriel gick förlorad. Vidare tillfogades Aidanpää vissa kroppsskador, för vilka han undergått sjukhusvård.

Vederbörande krigsfiskal ställde Aidanpää under åtal vid Norrbottens artillerikårs regementskrigsrätt för ovarsamt framförande i tjänsten av krigsmakten tillhörig bil, och förklarade därvid, att han, då han icke ansåge att grov vårdslöshet föreläge, icke funne sig kunna föra ersättningstalan mot Aidanpää. Krigsrätten lät bero vid krigsfiskalens avstående av ersättningstalan för krigsmakten eller statens järnvägar och prövade genom utslag den 22 april 1942, jämlikt 2 § och 38 § 1 mom. vägtrafikstadgan samt 130 § strafflagen för krigsmakten jämförda med 34 § 2 st. nämnda lag, rättvist döma Aidanpää till vaktarrest i femton dagar. Krigsrättens utslag vann laga kraft.

Efter framställning av arméförvaltningens tygdepartement, som ansåge det med hänsyn till i målet föreliggande omständigheter icke uteslutet, att Aidanpää vid ifrågavarande tillfälle gjort sig skyldig till grov vårdslöshet och till följd därav vore ersättningsskyldig för de å lastbilen uppkomna skadorna, överlämnades åt krigsrätten att företaga undersökning angående skadorna vid sammanstötningen och därvid förkommen materiel.

Genom utslag den 29 september 1942, som vunnit laga kraft, förpliktade krigsrätten Aidanpää att, enär genom vad i målet förekommit måste anses ådagalagt att Aidanpää genom grov vårdslöshet varit vållande till sammanstötningen, utgiva dels till statens järnvägar 142 kronor, dels ock till kronan för krigsmaktens räkning 5 073 kronor 73 öre.

I en den 20 februari 1943 dagtecknad skrift har Aidanpää hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva befriad från den honom ådömda skadeståndsskyldigheten. Som stöd för framställningen har han anfört, att hans redan tidigare svaga ekonomi, som ytterligare försämrats med anledning av olyckshändelsen, beredde honom svårigheter att utgiva skadeståndsbeloppet.

Av utredning rörande Aidanpääs ekonomiska förhållanden framgår, att han till yrket är jordbruks- och skogsarbetare, att han är gift och har ett barn samt torde sakna utmätningsbara tillgångar.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement ha i utlåtande den 18 maj 1943, med förmälan att det belopp, som tilldömts statens järnvägar, enligt allmänna bilansvarighetsregler ersatts av arméförvaltningen, anfört i huvudsak följande.

I utslaget hade den vårdslöshet, vartill sökanden gjort sig skyldig, uttryckligen betecknats såsom grov. Sökanden, som icke syntes ha genomgått särskild utbildning för förande av gengasdrivna fordon, hade själv ifrågasatt bristande sikt till följd av imbildning på vindrutan såsom orsak till att han icke i tid uppmärksammat vid övergången befintlig ljussignal, varefter han, då han blivit varse tåget, ansett största möjligheten att undvika sammanstötning ligga i ett försök att före tåget passera övergången.

Även om principiella skäl med hänsyn till graden av vållande talade mot bifall till ansöknings, ansåge dock departementen, att såväl sökandens i förhållande till ersättningsbeloppet svaga ekonomiska ställning som ock vissa omständigheter i samband med sammanstötningen motiverade en nedsättning av kronans skadeståndsanspråk. Departementen finge i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t i ett med det förevarande i stort sett likartat fall efter riksdagens hörande medgivit viss nedsättning av ersättnings-skyldighet (proposition 1943:45, punkt 8, riksdagens skrivelse 1943:95).

Departementen ha hemställt, att Aidanpää, därest han före viss tidpunkt inbetalade ett efter hans ekonomiska omständigheter avpassat belopp, förslagsvis 200 à 300 kronor, måtte befrias från sin skyldighet att erlagga återstoden.

Statskontoret har i utlåtande den 19 juni 1943 anslutit sig till vad tyg- och civila departementen i ärendet anfört och hemställt.

I anslutning till vad de i ärendet hörda myndigheterna sålunda hemställt finner jag mig kunna tillstyrka, att Aidanpää mot inbetalande inom viss tid till statsverket av 200 kronor befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken betalningsskyldigheten skall vara fullgjord.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Gösta Hilding Aidanpää må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 200 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan enligt krigsrättens vid Norrbottens artillerikår utslag den 29 september 1942.

4:o.

Den 7 juli 1942 framförde värnpliktige nr 638—71—1939 *Johan Artur Lindberg* i tjänsten en kronan tillhörig lastbil å allmänna landsvägen Kallsedet—Järpen. I en vägkurva körde bilen av vägbanan och skadades.

Efter åtal vid särskilda krigsrätten i Boden har krigsrätten, som funnit utrett, att Lindberg vid tillfället hållit för hög hastighet, genom utslag den 21 september 1942 dömt Lindberg jämlikt 2 och 3 §§ samt 38 § 1 mom. 1936 års vägtrafikstadga samt 130 § strafflagen för krigsmakten för grov ovarsamhet vid framförandet av bilen till vaktarrest i femton dagar. Därjämte förpliktades Lindberg jämlikt förordningen den 22 juni 1939 med vissa bestämmelser rörande skadeståndsskyldigheten för förare av motorfordon, motorredskap och traktortåg, som tillhöra eller nyttjas av staten, att till kronan utgiva ersättning för de uppkomna skadorna tillhoppa 1 619 kronor 87 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av arméförvaltningens tyg- och civila departement, jämte såväl eget yttrande som yttranden av kommandanten i Bodens fästning och militärbefälhavaren för sjätte militärområdet, den 26 februari 1943 överlämnad skrift har Lindberg anhållit om befrielse från den ådömda skadeståndsskyldigheten och därvid anført i huvudsak följande. Lindbergs ekonomi vore redan förut på grund av långvariga inkallelser till militärtjänstgöring ytterst hårt ansträngd. Han hade mycket små inkomster och inga kontanta eller andra medel utöver den lön han erhöle som jordbruksarbetare hos sin fader. Om han tvingades betala den för honom oerhört stora summan, skulle detta för mycket lång tid framåt helt och hållet förstöra hans ekonomiska ställning.

Kommandanten i Bodens fästning har tillstyrkt bifall till ansökningen, enär Lindberg i varje fall syntes sakna medel för beloppets gäldande.

Militärbefälhavaren har, med förmälan att några särskilt ömmande omständigheter icke förebragts, ansett sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Tyg- och civila departementen ha i sitt yttrande anført i huvudsak följande.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att av det utdömda skadeståndet 899 kronor 87 öre avsåge ersättning för kostnader för reparation av bilen och återstoden, 720 kronor, stilleståndsansättning. Då Lindberg, enligt vad som syntes framgå av handlingarna, genom synnerligen grov vårdslöshet vållat skadorna, ansåge departementen, att principiella skäl talade mot bifall till ansökningen. Emellertid syntes med hänsyn till Lindbergs ekonomiska omständigheter billighetsskäl kunna åberopas för en nedsättning av ersättningsbeloppet. Medgivande till en dylik nedsättning syntes dock — i överensstämmelse med tidigare liknande fall — böra förbindas med det villkoret, att det nedsatta beloppet inbetalades före en bestämd tidpunkt. Nedsättningen syntes kunna omfatta hela den mot stilleståndsansättningen svarande delen av det utdömda beloppet samt därutöver omkring två tredjedelar av ersättningen för reparationskostnader. Departementen hade sålunda för sin del intet att erinra mot att Lindberg, därest han inom viss tid till arméförvaltningen inbetalade 300 kronor, befriades från skyldighet att erlägga återstoden.

Statskontoret har i utlåtande den 17 mars 1943 framhållit följande.

I likhet med tyg- och civila departementen ansåge statskontoret principiella skäl tala mot bifall till ansökningen, då de uppkomna skadorna vållats genom synnerligen grov vårdslöshet. Med hänsyn till Lindbergs ekonomiska förhållanden ville ämbetsverket dock icke motsätta sig, att denne delvis befriades från ersättningsskyldighet. Statskontoret finge fördenskull förorda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att Lindberg, därest han inom viss av Kungl. Maj:t bestämd tid inbetalade av ovannämnda departement föreslagna 300 kronor, befriades från återstoden av honom åliggande ersättnings-skyldighet.

På de skäl arméförvaltningens tyg- och civila departement samt statskon-
toret anfört finner jag mig kunna tillstyrka, att Lindberg, mot inbetalande inom viss tid till statsverket av 300 kronor befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken betalningsskyldigheten skall vara fullgjord.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Johan Artur Lindberg må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 300 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan jämlikt särskilda krigsrättens i Boden utslag den 21 september 1942.

5:o.

Den 16 november 1942 påkörde värnpliktige vid Göta ingenjörkår nr 189—20—1927 *Karl Holger Vilhelm Tidholm* under förande i tjänsten av en lastbil å landsvägen mellan Finnebäck och Kil en kronan tillhörig motorcykel, som under ett uppehåll i förflyttning parkerats på vägen framför bilen, med påföljd att motorcykeln skadades.

Efter åtal vid regementskrigsrätten vid Göta ingenjörkår prövade krigsrätten genom utslag den 25 februari 1943, enär Tidholm måste anses ha vid tillfället i fråga grovt brustit i tillbörlig uppmärksamhet vid bilens förande, rättvist förplikta Tidholm att ersätta kronan kostnaden för motorcykelns reparation med 172 kronor 65 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av arméförvaltningens tyg- och civila departement överlämnad skrift har Tidholm — under framhållande att hans ekonomiska ställning på grund av långvarig militärtjänst betydligt försämrats, varför han omöjligt kunde erlagga det ådömda skadeståndet — anhållit om befrielse från ersättnings-skyldigheten. Vidare har Tidholm beträffande omständigheterna vid olycks-tillfället anfört, att han, när olyckan inträffat kl. 5 på natten, icke sovit på ett dygn, varför han varit däsigt och sömnig.

Av i ärendet företett intyg av vederbörande familjebidragsnämnd inhämtas, att Tidholm, som vore anställd vid Jönköpings stads gasverk, vore gift och hade två barn samt väntade ytterligare ett, att hans inkomst utgjorde omkring 300 kronor i månaden, att han med 20 kronor i månaden avbetalade en till 100 kronor uppgående skuld på möbler, att han resterade för 200 kronor i skatt, på vilken han likaledes gjorde avbetalningar, samt att han saknade kapital.

Militärbefälhavaren har tillstyrkt bifall till ansökningen, med hänsyn till Tidholms ekonomiska förhållanden.

Tyg- och civila departementen ha i sitt yttrande anført, att departementen med hänsyn till de omständigheter, varunder ifrågavarande skada uppstått, ävensom till Tidholms svaga ekonomiska ställning tillstyrkte, att Tidholm befriades från betalningsskyldigheten.

Statskontoret har i utlåtande den 25 juni 1943 anført, att, även om viss tvekan kunde råda, huruvida Tidholm borde helt befrias från ersättnings-skyldighet, ämbetsverket dock ansåge sig med hänsyn till Tidholms ekonomiska förhållanden och övriga i ärendet föreliggande omständigheter icke böra framställa någon erinran mot att Tidholm vunne hel befrielse från skadeståndsskyldigheten.

*Departements-
chefen.*

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner jag mig böra tillstyrka, att kronan avstår från sin fordran hos Tidholm på grund av omför-mälda domstolsutslag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Karl Holger Vilhelm Tidholm må befrias från den honom jämlikt regementskrigsrättens vid Göta ingenjörkår utslag den 25 februari 1943 åliggande skyldigheten att till kronan utgiva 172 kronor 65 öre.

6:o.

Under transport den 27 juli 1942 till Brändön av en luftvärnspjäs, kopplad till en lastbil, lossnade vid passerandet av Kråksundsbron pjäsens fästano-ordning, varefter pjäsen gick ned i vägdiket och skadades. Skador uppkommo även å broräcket. Pjäsen tillhörde en luftvärnsautomatkanontropp, som stod under befäl av konstituerade sergeanten *Gösta Herman Berg*. Som chef för transporten tjänstgjorde en konstapel Borgelin ur ett luftvärnsbatteri, för vilket fänriken i luftvärnets reserv *Tore Ragnar August Bjarnekull* var tlf chef.

Efter det saken hänskjutits till regementskrigsrätten vid Norrbottens rege-mente samt i målet utretts, att fästanoordningen till pjäsen varit felaktigt an-bringad samt att för transporten över Kråksundsbron gällt vissa i försvars-områdesorder meddelade bestämmelser, vilka varit okända för Borgelin och därför icke iakttagits, meddelade krigsrätten den 14 december 1942 utslag av i huvudsak följande innehåll: Enär det ålegat Berg såsom chef för luftvärns-automatkanontroppen och Bjarnekull såsom chef för Borgelin, vilken enligt Bjarnekulls order utfört pjästransporten, att före transporten underrätta Borgelin om den i målet avsedda försvarsområdesorderns innehåll beträffande transporten av pjäsen över bron vid Kråksundet, men sådan instruktion icke givits Borgelin av Bjarnekull eller Berg, samt det dessutom ålegat Berg att tillse, att dragkroken å den lastbil, varmed pjästransporten företagits, varit i behörigt skick, men Berg brustit därutinnan, alltså och då de vid olyckstill-

fället å pjäsen och broräcket uppkomna skadorna måste antagas ha föranletts av att Bjarnekull och Berg, enligt vad i det föregående sagts, icke fullgjort sina skyldigheter, prövade krigsrätten rättvist förplikta Bjarnekull och Berg, vilkendera bäst gälda gitte, att till kronan utgiva ersättning med 1 300 kronor.

Efter besvär av Berg prövade krigshovrätten genom utslag den 20 april 1943, enär i målet vore utrett, att Berg, som i egenskap av chef för luftvärnsautomatkanontroppen varit ansvarig för luftvärnspjäsen, underlåtit att, såsom honom ålegat, före transporten tillse, att dragkroken varit rätt anbragd, samt med hänsyn därtill varit vållande till de i målet omförmälda skadorna, rättvist fastställa det slut, krigsrättens utslag innehölle såvitt anginge Berg. Berg ägde icke fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

I en den 24 mars 1943 dagtecknad skrift har Bjarnekull — under framhållande att en verkställighet mot honom av krigsrättens utslag, av vilket han erhållit del så sent att han icke kunnat överklaga detsamma, skulle bliva synnerligen kännbar med hänsyn till hans små inkomstmöjligheter — hos Kungl. Maj:t anhållit om befrielse från den honom ådömda skadeståndsskyldigheten, eller, därest detta icke skulle bifallas, från Bergs andel i skadeståndsbeloppet, för vilket han ålagts betalningsskyldighet solidariskt med Berg.

Av framställningen vidfogade intyg framgår, att Bjarnekull, som är född 1917 och vid tiden för framställningen studerade till byggnadsingenjör, saknade egna inkomster och förmögenhet samt för sina studier och sitt uppehälle vore helt beroende av sin fader.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement ha i utlåtande den 13 juli 1943 anført i huvudsak följande.

Med hänsyn till Bjarnekulls ungdom och svaga ekonomiska ställning ävensom omständigheterna i samband med skadans uppkomst, vilka komme Bjarnekulls påtalade underlåtenhet att framstå såsom i viss mån ursäktlig, hade departementen intet att erinra mot en nedsättning av beloppet till förslagsvis 200 kronor, under förutsättning dock att nämnda summa inbetalades till arméförvaltningen inom viss av Kungl. Maj:t fastställd tidrymd.

Departementen finge i detta sammanhang framhålla, att en sålunda ifrågasatt nedsättning syntes komma att återverka även å Bergs ersättningsskyldighet, i det att den del av det solidariskt utdömda beloppet, som fölle på Bjarnekull, efter en dylik nedsättning icke syntes kunna uttagas av Berg.

Statskontoret har i utlåtande den 7 augusti 1943 anført följande.

Med hänsyn till omständigheterna i målet hade statskontoret icke något att erinra mot att Bjarnekulls ersättningsskyldighet nedsattes till det av tyg- och civila departementen föreslagna beloppet, 200 kronor.

Då Bergs ansvarighet omfattade hela det utdömda beloppet, 1 300 kronor, och frågan hur nedsättningen i Bjarnekulls ersättningsskyldighet påverkade Bergs ansvarighet kunde föranleda tvekan, syntes det belopp, för vilket Berg framdeles ensam skulle svara, böra fastställas i detta sammanhang. Ehuru Berg otvivelaktigt i högre grad än Bjarnekull varit vållande till skadan, ville statskontoret dock icke motsätta sig, att beloppet i fråga bestämdes till 650 kronor eller hälften av det utdömda beloppet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att Bjarnekull genom lagakraft- *Departements-*
vunnet utslag förpliktats att solidariskt med Berg i skadestånd till kronan *chefen.*

utgiva 1 300 kronor. Bjarnekull har hemställt om befrielse från den honom enligt utslaget åvilande betalningsskyldigheten, helt eller till den del skadeståndsbeloppet bör slutligt gäldas av Berg. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet finner jag mig kunna tillstyrka, att Bjarnekull villkorligt medgives nedsättning i betalningsskyldigheten. I sådant hänseende föreslår jag i enlighet med de i ärendet hörda myndigheternas förslag, att Bjarnekull befrias från honom åliggande skadeståndsskyldighet mot inbetalande av ett belopp av 200 kronor inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes. Då vid bifall till detta förslag frågan om Bergs ansvar för den solidariskt ådömda betalningsskyldigheten, med hänsyn till att Bjarnekulls befrielse är villkorligt betingad, under någon tid blir svävande, torde billighetsskäl tala för att i detta sammanhang Bergs betalningsskyldighet bestämmes till hälften av det utdömda beloppet eller 650 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Tore Ragnar August Bjarnekull må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 200 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan enligt regementskrigsrättens vid Norrbottens regemente utslag den 14 december 1942 samt att den Gösta Herman Berg enligt krigshovrättens utslag den 20 april 1943 åliggande skadeståndsskyldigheten till kronan må begränsas till 650 kronor.

7:o.

Natten till den 5 mars 1942, då sträng kyla rådde, frös cylinderblocket å en kronan tillhörig, av Skånska trängkåren disponerad lastbil sönder.

Vid utredning har befunnits, att värnpliktige vid kåren nr 254—5—1940 *Nils Erik Lennart Nilsson*, som i egenskap av förare var ansvarig för värden av bilen, underlåtit att antingen blanda tillräcklig mängd sprit i kylarvätskan eller tappa vätskan ur kylarsystemet.

Efter åtal vid trängkårens krigsrätt prövade krigsrätten genom utslag den 31 mars 1942, enär Nilsson genom sin underlåtenhet gjort sig skyldig till försummelse av tjänsteplikt, rättvist döma honom att undergå vaktarrest i sex dagar. Därjämte förpliktades Nilsson gottgöra kronan kostnaden för bilens istandsättande med 1 365 kronor 53 öre.

Krigshovrätten, varest Nilsson anfört besvär över krigsrättens utslag, fann genom utslag den 28 augusti 1942 ej skäl att göra ändring i krigsrättens utslag. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken ägde Nilsson icke fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

I särskilda till Kungl. Maj:t överlämnade skrifter har Nilsson, som för närvarande är fabriksarbetare — under åberopande, bland annat, att han saknade utmättningsbara tillgångar, att han vore försörjningspliktig för ett trolovningsbarn samt att han, om hans ekonomiska villkor förbättrades, hade för avsikt att ingå äktenskap med barnets moder — anhållit att bliva befriad

från den ådömda skadeståndsskyldigheten eller att densamma måtte ned sättas.

Arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement ha i utlåtande den 13 april 1943 med hänsyn till Nilssons ekonomiska förhållanden och honom åvilande försörjningsplikt tillstyrkt att Nilsson, därest han före viss angiven tid till arméförvaltningen inbetalade förslagsvis 200 kronor, befriades från återstående skadeståndsskyldighet.

Statskontoret har i utlåtande den 8 maj 1943 med hänsyn till föreliggande omständigheter och i betraktande av Kungl. Maj:ts beslut i tidigare likartade fall uttalat, att ämbetsverket ej ville framställa någon erinran mot bifall till ansökningen på sätt tyg- och civila departementen föreslagit.

Med anledning av vad myndigheterna anført finner jag mig böra tillstyrka, att Nilsson befrias från viss del av den honom åliggande skadeståndsskyldigheten. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet — särskilt Nilssons ekonomiska förhållanden, i vilket hänseende jag hänvisar jämväl till handlingarna i ärendet — förordar jag en ytterligare begränsning av skadeståndsskyldigheten till 100 kronor, vilket belopp bör inbetalas inom tid, som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

*Departements
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Nils Erik Lennart Nilsson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 100 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt krigshovrättens utslag den 28 augusti 1942 åliggande skadeståndsskyldigheten.

8:o.

Värnpliktige serganten vid Södra skånska infanteriregementet *Enar Richard Urban Persson* hade såsom materielredogörare att ansvara för värden av en regementet tilldelad kokbil. Vid hempermittering den 19 december 1941 underlät Persson tillse, att kylarvattnet tappades ur kylarsystemet, med påföljd att kylarvattnet frös och läckor uppstod i motorn.

Efter yrkande vid regementets krigsrätt prövade krigsrätten genom utslag den 28 mars 1942, enär Persson brustit i värden om bilen, rättvist förplikta honom att till kronan utgiva 339 kronor 50 öre för reparation av motorn.

Krigshovrätten, där Persson anført besvär över krigsrättens utslag, fann genom utslag den 3 november 1942 lika med krigsrätten Persson pliktig ersätta kronan den skada, som uppkommit å bilen. Enär kronan emellertid icke tillförlitligen styrkt, till vilket belopp reparationskostnaden uppgått, men denna kostnad, med hänsyn till vad i målet förekommit, åtminstone kunde skattas till 150 kronor, prövade krigshovrätten rättvist på det sätt ändra krigsrättens utslag, att krigshovrätten förpliktade Persson till kronan utgiva 150 kronor. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken finge talan icke fullföljas mot krigshovrättens utslag.

I en av hemortsbefälhavaren i första militärområdet den 23 december 1942 överlämnad skrift har Persson anhållit att bli befriad från den ådömda ersättningsskyldigheten. Han har framhållit, att han vid ifrågavarande tid varit oerfaren i fråga om motorers vård samt att han, då väderleken vid hempermitteringen varit mild, inte kommit att tänka på att kylarvattnet borde avtappas. Order om avtappning hade meddelats först under Perssons bortovaro, men av misstag hade ordern ej verkställts beträffande ifrågavarande bil.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Persson vore radioförsäljare, att hans senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt uppginge till 1 910 kronor och att hans övriga tillgångar uppskattades till 1 350 kronor, som han ämnade använda för bosättning vid sitt förestående giftermål.

Hemortsbefälhavaren har föreslagit, att, därest Kungl. Maj:t så funne skäligt, skadeståndet måtte nedsättas till 75 kronor.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement ha i utlåtande den 16 mars 1943 med hänsyn till såväl de omständigheter under vilka skadan uppkommit som Perssons svaga ekonomiska ställning ansett skäl föreligga att delvis befria honom från ersättningsskyldighet. Departementen ha hemställt, att Persson, därest han före viss angiven tid till arméförvaltningen inbetalade förslagsvis 50 kronor, måtte befrias från skyldighet att erlägga återstoden av det utdömda beloppet.

Statskontoret har i utlåtande den 3 april 1943 — under framhållande att i ärendet föreliggande omständigheter knappast motiverade befrielse från ersättningsskyldighet — hemställt, att ansökningen icke måtte föranleda någon åtgärd.

*Departements-
chefen.*

I överensstämmelse med arméförvaltningens tyg- och civila departements förslag förordar jag, med hänsyn till de omständigheter under vilka skadan uppkommit samt Perssons svaga ekonomiska förhållanden, att Persson mot inbetalande till statsverket av 50 kronor befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken betalningsskyldigheten skall vara fullgjord.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Enar Richard Urban Persson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan jämlikt krigshovrättens utslag den 3 november 1942.

9:o.

Värnpliktige vid Norra skånska infanteriregementet nr 564—7—1941 *Viktor Lennart Skogh* framförde den 5 januari 1943 i tjänsten en kronan tillhörig lastbil. Oaktat Skogh under färden hörde knackningar i motorn och oljetryckmätaren ej gav utslag, fortsatte han körningen, med påföljd att motorlagren nedkördes. Vidare underlät Skogh att efter körningen verkställa föreskriven kontroll av kylarvätskans sprithalt, med påföljd att motorblocket frös sönder.

Efter åtal vid regementets krigsrätt dömdes Skogh genom utslag den 5 mars 1943 jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten att för vårdslöshet och slarv vid handhavandet av bilen hållas i vaktarrest åtta dagar ävensom till kronan utgiva 450 kronor i ersättning för skadorna å bilen. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av arméförvaltningens tyg- och civila departement den 15 juni 1943 överlämnad skrift har Skogh med bifogande av intyg rörande sin ekonomiska ställning anhållit att bliva befriad från den ådömda skadeståndsskyldigheten.

Av intyget framgår, att Skogh, som till yrket är jordbruksarbetare, år 1942 påförts en taxering av 800 kronor till såväl kommunal inkomstskatt som statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt att han helt saknar förmögenhetstillgångar.

Tjänsteförrättande chefen för Norra Skånska infanteriregementets depå och militärbefälhavaren ha tillstyrkt bifall till ansökningen.

Tyg- och civila departementen ha, ehuru omständigheterna i samband med skadan syntes departementen tyda på icke ringa grad av vårdslöshet vid handhavandet av kronans materiel, uttalat, att departementen med hänsyn till Skoghs synnerligen svaga ekonomiska ställning icke ville motsätta sig att Skogh, därest han före viss av Kungl. Maj:t bestämd tid till arméförvaltningen inbetalade ett belopp av 100 kronor, befriades från skyldighet att erlägga återstoden.

Statskontoret har i utlåtande den 25 juni 1943 likaledes med hänsyn till Skoghs ekonomiska förhållanden tillstyrkt delvis befrielse från ersättnings-skyldigheten men dock ifrågasatt, huruvida icke till kronan borde inbetalas ett något högre belopp än vad tyg- och civila departementen föreslagit.

Oaktat Skogh synes ha gjort sig skyldig till svåra försummelser vid handhavandet av lastbilen, anser jag mig med hänsyn till hans svaga ekonomiska ställning böra tillstyrka, att Skogh, mot inbetalande till statsverket av visst belopp inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Med hänsyn till omständigheterna i ärendet föreslår jag, att det belopp, Skogh bör inbetala, bestämmes till 100 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Viktor Lennart Skogh må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 100 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt krigsrättens vid Norra skånska infanteriregementet utslag den 5 mars 1943 åliggande skadeståndsskyldigheten.

10:o.

Värnpliktige vicekorpralen vid Svea flygflottilj nr 8141—1—1940 *Olof Anselm Emanuel Ek* startade den 20 mars 1943 i strid mot gällande instruktion ett kronan tillhörigt flygplan utan att någon satt i förarsätet, med påföljd att flygplanet ställde sig på nosen och skadades.

Efter åtal vid flygflottiljens krigsrätt prövade krigsrätten genom utslag den 2 april 1943 rättvist döma Ek jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten för tjänsteförsummelse att undergå vaktarrest två dagar, varjämte Ek förpliktades att till kronan i ersättning för skadorna å flygplanet utgiva 305 kronor. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av flygförvaltningen den 8 juni 1943 överlämnad skrift har Ek anhållit att bli befriad från skadeståndsskyldigheten. Han saknade fast civil anställning och åtnjöte icke andra inkomster än de, som vore förenade med frivillig tjänstgöring vid flottiljen, varför han vore ur stånd att erlagga skadeståndet.

Flottiljchefen har med hänsyn till att Eks försummelse icke syntes varit förestavad av okynne utan uteslutande av hans strävan att snabbt kunna betjäna flygplanets förare tillstyrkt bifall till ansökningen.

Flygförvaltningen har med hänsyn till att den ådagalagda vårdslösheten vore lindrig samt med beaktande av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i ett flertal lindrigare fall förklarat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig bifall till ansökningen.

Statskontoret har i utlåtande den 19 juni 1943 med beaktande av Eks ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter samt under hänvisning till Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i liknande ärenden (proposition 1943: 13, punkterna 9 och 10) föreslagit att Ek, därest han inom viss av Kungl. Maj:t bestämd tid inbetalade ett belopp av 50 kronor, befriades från återstående ersättningsskyldighet.

*Departements-
chefen.*

I anslutning till statskontorets förslag finner jag mig böra föreslå, att Ek befrias från den honom åliggande skadeståndsskyldigheten mot inbetalande av 50 kronor inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Olof Anselm Emanuel Ek må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till förswarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt krigsrättens vid Svea flygflottilj utslag den 2 april 1943 åliggande skadeståndsskyldigheten.

11:o.

Den 3 februari 1943 ombesörjde furiren vid Södermanlands flygflottilj *Sten-Erik Molker* bogsering av ett flygplan medelst en tankbil. Härvid sökte han provisoriskt laga kopplingen, som saknade sprint, genom att ersätta sprinten med en ståltråd. Vid en häftig inbromsning av bilen på order av Molker brast kopplingen med påföljd att flygplanet rullade mot bilen och skadades.

Sedan Molker med anledning härav ställts under åtal vid flygflottiljens krigsrätt, prövade krigsrätten genom utslag den 5 mars 1943, enär Molker icke på betryggande sätt kopplat flygplanet till bilen och detta varit anledningen till att kopplingen brustit, då bilen på order av Molker häftigt in-

bromsats, jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten rättvist döma Molker för försummelse i fullgörande av tjänsteplikt att undergå disciplinstraff av vaktarrest i två dagar. Därjämte förpliktades Molker att till kronan utgiva ersättning för den uppkomna skadan med 375 kronor 52 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av tjänsteförrättande chefen för flygstaben, för chefen för flygvapnet, jämte eget yttrande, den 16 juli 1943 överlämnad skrift har Molker anhållit om befrielse från den ådömda skadeståndsskyldigheten.

Tjänsteförrättande chefen för flygstaben har under framhållande att vissa förmildrande omständigheter syntes vara för handen tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Flygförvaltningen har i utlåtande den 13 augusti 1943 bland annat framhållit följande.

Molker syntes ha varit av den uppfattningen, att den provisoriska kopplingen skulle vara tillräckligt hållbar för transporten. Detta syntes även ha varit sannolikt, därest ej transporten behövt bromsa. Den av Molker ådaga-lagda felbedömningen innefattade en så ringa grad av vårdslöshet, att det knappast kunde anses med rättvisa och billighet överensstämmande att av Molker utkräva hela den utdömda reparationskostnaden. Å andra sidan borde — enligt en vid upprepade tillfällen av riksdagen förordad princip — Molker ersätta någon del av skadan, förslagsvis 50 kronor. Under återopande av vad sålunda anförts hemställde flygförvaltningen, att Molker, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämdes, till flygförvaltningen inbetalade 50 kronor, måtte befrias från återstoden av sin betalningsskyldighet till kronan.

Statskontoret har i utlåtande den 18 september 1943 anslutit sig till vad flygförvaltningen i ärendet anfört och hemställt.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Molker beordrat inbromsning, emedan han befarat sammanstötning med ett landande flygplan. I anslutning till vad myndigheterna i övrigt anfört anser jag mig böra tillstyrka, att Molker mot inbetalande av 50 kronor befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken skadeståndsskyldigheten skall vara fullgjord.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva.

att Sten-Erik Molker må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt krigsrättens vid Södermanlands flygflottilj utslag den 5 mars 1943 åliggande skadeståndsskyldigheten.

12:o.

Under besök vid Skaraborgs flygflottilj den 8 juni 1942 använde dåvarande kadetten vid Jämtlands flygflottilj, numera fänriken vid flygvapnet *Yngve Carl Eric Öhrlund* handpumpen å ett på marken stående flygplan utan att ha förvissat sig om att reglaget för landningsstället och sporrhjulet stodo i läge ut,

med påföljd att landningsstället drogs in och flygplanet slog mot marken och skadades.

Efter åtal vid krigsrätten vid Skaraborgs flygflottilj prövade krigsrätten genom utslag den 6 juli 1942, enär i målet vore utrett, att Öhrlund finge anses ha gjort sig skyldig till vårdslöshet i tjänsten, rättvist döma Öhrlund att hållas i arrest utan bevakning två dagar. Enär den skada, som uppstått å flygplanet, finge anses vållad genom Öhrlunds vårdslöshet, förpliktades Öhrlund att till kronan utgiva 500 kronor eller det lägre belopp, vartill reparationskostnaderna kunde visa sig uppgå. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

Uti en av chefen för flygstaben, för chefen för flygvapnet, jämte eget yttrande, den 2 februari 1943 överlämnad skrift har Öhrlund framhållit, att den ådömda ersättningsskyldigheten bleve i hög grad betungande för honom och anhållit att bli befriad från densamma.

Chefen för flygstaben har anført att, enär de ekonomiska konsekvenserna förefölle väl stora i förhållande till förseelsens art, en nedsättning av det ådömda ersättningsbeloppet, förslagsvis med hälften, syntes skälig.

Flygförvaltningen har i utlåtande den 26 februari 1943 anført.

Öhrlund vore född år 1921, ogift, och icke försörjningspliktig gentemot någon närstående. Hans till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt senast taxerade belopp uppginge till 1 500 kronor och hans skulder för närvarande till 1 737 kronor, utgörande kostnader för anskaffande av officersutrustning. Han ansåge sig icke i stånd att betala ens någon del av skadeståndet. Statsverkets kostnader för reparation av skadorna hade uppgått till 553 kronor 15 öre. Enligt flygförvaltningens förmenande torde Öhrlunds vållande få ses mot bakgrunden av det förhållandet, att han av yrkesintresse önskat lära känna konstruktionen av en för honom ny flygplantyp. Öhrlund syntes därför ha handlat av obetänksamhet och icke insett risken av sitt handlande. De omständigheter, under vilka Öhrlund sålunda ådragit sig ersättningsskyldighet, ansåge flygförvaltningen mildrande. Med hänsyn härtill syntes skäligt, att fordringen nerskreves till ett belopp, som Öhrlund kunde antagas utan större svårighet gälda. Beträffande storleken av detta belopp föresloge flygförvaltningen 250 kronor, varvid såsom villkor syntes böra föreskrivas, att detta belopp skulle vara inbetalt före den 1 oktober 1944 vid äventyr att eljest hela skadeståndet finge utbetalas.

Statskontoret har i utlåtande den 6 mars 1943 framhållit, att, även om ifrågavarande förseelse icke kunde anses vara av grövre beskaffenhet, utredningen knappast gäve vid handen, att skäl av ömmande beskaffenhet talade för bifall till ansökningen. På grund därav hemställde statskontoret — under erinran tillika om 1935 års riksdags uttalande (skrivelse nr 156), att efter skänkande från statens sida av ådömd betalningsskyldighet endast borde ske i undantagsfall och när särskilda förhållanden betingade ett dylikt medgivande — att ansökningen icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

*Departements-
chefen.*

Av det anförda framgår, att Öhrlund av yrkesintresse önskat lära känna konstruktionen av ett flygplan, som för honom varit obekant, och att skadan därvid inträffat på grund av en felaktig åtgärd från Öhrlunds sida. Med hänsyn till att Öhrlunds förseelse, såsom av straffsättningen framgår, bedömts

vara relativt ringa, finner jag mig böra föreslå, att Öhrlund, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, inbetalar visst belopp, befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Då Öhrlund numera befordrats till fänrik och därför torde äga större möjligheter att fullgöra skadeståndsskyldigheten, förordar jag dock icke större sänkning av skadeståndsskyldigheten än till 350 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Yngve Carl Eric Öhrlund må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 350 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt krigsrättens vid Skaraborgs flygflottilj utslag den 6 juli 1942 åliggande skadeståndsskyldigheten.

13:o.

Då ett flygplan den 5 oktober 1942 kördes ut till uppställningsplatsen vid Skaraborgs flygflottilj, kolliderade planet med en eldsläckare, med påföljd att propellern skadades.

Vid företagen utredning har befunnits att korpralen vid flygflottiljen *Torsten Edvard Slättberg*, vilken det som mekaniker ålegat att tillse att ingen lös materiel kvarlåg, underlåtit att förvissa sig om att eldsläckaren borttagits och ej heller givit anvisning till annan att göra detta, samt att numera vicekorpralen vid flottiljen *Bertil Carlsson* givit klart-tecken till flygplanets förare, innan han övertygat sig om att allt var klart för förflyttning.

Med anledning av vad som sålunda förekommit ställdes Slättberg och Carlsson samt en värnpliktig vid namn *Freiholtz*, den sistnämnde för att han icke från sin plats invid flygplanet iakttagit eldsläckaren, av vederbörande krigsfiskal under åtal vid flottiljens krigsrätt under yrkande, att samtliga måtte ådömas ansvar för tjänsteförsummelse och åläggas att solidariskt ersätta den skada, som uppstått å flygplanet, med 300 kronor.

Krigsfiskalen medgav under målets handläggning, att ett skadeståndskrav i detta fall kunde synas hårt, men framhöll, att bestämmelsen i lagen den 7 mars 1929 (nr 28) om befrielse i visst fall för befälhavare eller förare å luftfartyg, tillhörande krigsmakten, från skyldighet att gälda skadestånd icke här kunde tillämpas.

Genom utslag den 17 december 1942 prövade krigsrätten — med ogillande av mot *Freiholtz* förd talan — rättvist döma Slättberg och Carlsson jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten att för vårdslöshet i tjänsten hållas i vaktarrest, Slättberg tre dagar och Carlsson en dag. Därjämte förpliktades Slättberg och Carlsson att solidariskt ersätta kronan kostnaden för reparation av den skada, som till följd av deras försummelse uppstått å flygplanet, med 300 kronor eller det lägre belopp, vartill reparationskostnaderna kunde komma att uppgå. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av chefen för flygstaben, för chefen för flygvapnet, jämte såväl eget yttrande som yttrande av chefen för Skaraborgs flygflottilj, den 5 maj 1943

överlämnad skrift ha Slättberg och Carlsson — under åberopande att gäldandet av den ådömda skadeersättningen innebure en tung och synnerligen svåröverkomlig börda — anhållit att bli befriade från skadeståndsskyldighet.

Flottiljchefen har avstyrkt ansökningarna, varemot *chefen för flygstaben* tillstyrkt bifall till desamma.

Flygförvaltningen har i utlåtande den 29 juni 1943 anfört.

Reparationskostnaden uppginge till 168 kronor 37 öre. Beloppet syntes icke vara större än att Slättberg och Carlsson borde kunna med sina löneförmåner gälda detsamma. Med hänsyn till att den ådagalagda vårdslösheten varit av synnerligen lindrig beskaffenhet, tillstyrkte emellertid flygförvaltningen ansökningarna om befrielse från ersättningsskyldighet.

Statskontoret har i utlåtande den 28 juli 1943 framhållit följande.

Under erinran om 1935 års riksdags uttalande (skrivelse nr 156), att efter skänkande från statens sida av ådömd betalningsskyldighet endast borde ske i undantagsfall och när särskilda förhållanden betingade ett dylikt medgivande, ansåge sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att Slättberg och Carlsson helt befriades från ersättningsskyldighet. Då emellertid den ådagalagda vårdslösheten syntes ha varit av lindrig beskaffenhet, ville ämbetsverket med hänsyn till vederbörandes ekonomiska förhållanden icke motsätta sig, att Slättberg och Carlsson, därest var och en av dem inom viss av Kungl. Maj:t bestämd tid inbetalade ett belopp av 50 kronor, befriades från återstoden av dem åvilande betalningsskyldighet.

*Departements-
chefen.*

I överensstämmelse med statskontorets förslag förordar jag, att envar av Slättberg och Carlsson mot inbetalande till statsverket av 50 kronor befrias från återstående ersättningsskyldighet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tid inom vilken betalningsskyldigheten skall vara fullgjord.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av Torsten Edvard Slättberg och Bertil Carlsson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstående betalningsskyldighet till kronan jämlikt krigsrättens vid Skaraborgs flygflottilj utslag den 17 december 1942.

14:o.

I samband med ombasering den 24 februari 1943 av flygplan sände värnpliktige mekanikern vid Skaraborgs flygflottilj nr 553—15—1942 *Sven Hjalmar Källander* en skinnrock och ett par handskar, tillhöriga kronan, med det plan varå han brukade tjänstgöra som mekaniker. Planet, varå Källander icke medföljde, havererade emellertid, varvid persedlarna förkommo.

Efter det vederbörande krigsfiskal förklarat sig föra ersättnings- men icke ansvarstalan, prövade flygflottiljens krigsrätt genom utslag den 7 juni 1943 på grund av i målet framkomna omständigheter skäligt ålägga Källander att med 63 kronor 30 öre ersätta kronan värdet av de förkomna persedlarna. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av flygförvaltningen den 6 augusti 1943 överlämnad skrift har Källander — under åberopande att han vore medellös — anhållit att bliva befriad från den ådömda ersättningsskyldigheten.

Tjänsteförrättande chefen för Skaraborgs flygflottiljs depå har med hänsyn till att Källander på egen risk medsänt persedlarna avstyrkt ansökningen.

Flygförvaltningen har anfört bland annat följande.

Att persedlarna inlastats å planet hade icke varit stridande mot gällande föreskrifter.

Enligt allmänna rättsgrundsatser skulle kronan såsom ägare till persedlarna haft att svara för förlusten. Krigsrättens åläggande för Källander att ersätta persedlarna syntes bygga på antagandet av ett vidsträcktare redovisningsansvar än som följde av nämnda rättsgrundsatser. Huruvida denna ståndpunkt vore riktig syntes icke ankomma å flygförvaltningens bedömande.

Därest persedlarna tillhört Källander, hade enligt gällande bestämmelser angående decentralisering av vissa försvarsväsendet berörande ersättningsärenden flygförvaltningen ägt befogenhet att bereda Källander gottgörelse för persedlarnas värde, och omständigheterna syntes ha motiverat användande av denna befogenhet. Då persedlarna tillhört kronan, ägde flygförvaltningen icke motsvarande befogenhet. Emellertid syntes det föga förenligt med rättvisa och billighet, att Källander skulle komma i sämre rättsställning därför att persedlarna tillhört kronan och icke honom.

På anförda skäl tillstyrkte därför flygförvaltningen bifall till framställningen.

Statskontoret har i utlåtande den 18 september 1943 anfört, att ämbetsverket med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter icke hade något att erinra mot att framställning gjordes till riksdagen om hel befrielse för Källander från den honom ådömda ersättningsskyldigheten.

I likhet med flygförvaltningen och statskontoret finner jag, att Källander på grund av förekomna omständigheter bör helt befrias från ersättningsskyldigheten. *Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Sven Hjalmar Källander befrias från honom jämlikt krigsrättens vid Skaraborgs flygflottilj utslag den 7 juni 1943 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning med 63 kronor 30 öre.

15:o.

Under förläggning av ett artilleriförband i Rissne uppstod den 8 maj 1942 eld i ett tält, varvid såväl tältet som viss i detsamma befintlig egendom tillhörig kronan och militär personal förstördes. Eldsvådan hade enligt företagen utredning förorsakats av att värnpliktige vid Svea artilleriregemente nr 129—47—1931 *Johan Gunnar Viberg*, sedan han obehörigen tänt eld i kaminen i tältet, underlåtit att vakta elden.

Med anledning härav ställdes Viberg under åtal vid Svea artilleriregementes krigsrätt under yrkande, att denne måtte dömas till ansvar för vårdslöshet och oaktsamhet samt förpliktas ersätta den kronan tillhöriga egendomen med 1 906 kronor 36 öre.

Viberg framhöll vid krigsrätten, att han uppgjort eld, emedan det varit blåsigt och kallt. Han hade ej känt till att det varit förbjudet att utan order uppgöra eld. Elden hade utbrutit medan han under ett par minuters tid hämtat ris till elden utanför tältet.

Genom utslag den 24 juli 1942 prövade krigsrätten, enär Viberg, sedan han obehörigen upptänt eld i en kamin inom tältet, underlåtit att behörigen vakta elden och därigenom vållat, att eld uppkommit, rättvist döma Viberg jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten för oförstånd i tjänsten att hållas i vaktarrest fem dagar. Därjämte förpliktades Viberg, såvitt nu är i fråga, att utgiva skadestånd till kronan med 953 kronor 18 öre, varemot kronans ersättningstalan i övrigt såsom obestyrkt icke kunde bifallas.

Krigshovrätten, där arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement anfört besvär över krigsrättens utslag, yttrade i utslag den 13 november 1942: Enär av i hovrätten förebragt utredning finge anses framgå, att den nu ifrågasvarande materielen vid tiden för branden haft ett värde av 1 757 kronor 18 öre, prövade krigshovrätten rättvist på det sätt ändra krigsrättens utslag, i vad det överklagats, att Viberg förpliktades att i skadestånd till kronan utgiva utöver av krigsrätten utdömda 953 kronor 18 öre ytterligare 804 kronor eller alltså sammanlagt 1 757 kronor 18 öre. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken finge talan icke fullföljas mot krigshovrättens utslag.

Uti en av militärbefälhavaren för fjärde militärområdet den 17 februari 1943 överlämnad skrift har Viberg anhållit att bliva befriad från ifrågasvarande ersättningsskyldighet eller att densamma måtte väsentligt nedsättas. Omständigheterna vid branden måste anses synnerligen förmildrande. Viberg saknade för närvarande helt tillgångar att betala beloppet. Han hade enligt uppgift den 13 februari 1943 till arméförvaltningens ombudsman förbundit sig att verkställa avbetalning å skulden med 10 kronor i veckan.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Viberg, som till yrket är chaufför och anställd hos ett bolag, är född år 1911 och ogift, att hans veckolön uppgår till 77 kronor, att hans taxering för år 1942 till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt uppgår till 3 200/3 040 kronor samt att han har ett kapital å 200 kronor.

Regementschefen och militärbefälhavaren ha tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Arméförvaltningens tyg-, intendentur- och civila departement ha i utlåtande den 11 maj 1943 anfört följande.

Då Vibergs ekonomiska ställning icke torde möjliggöra för honom att inom rimlig tid erlägga hela det utdömda skadeståndsbeloppet, ansåge sig departementen med hänsyn jämväl till omständigheterna i samband med uppkomsten av branden böra tillstyrka viss nedsättning i fråga om Vibergs ersättningsskyldighet. Departementen finge dock såsom sin uppfattning framhålla, att Vibergs uppgörande av eld utan vederbörligt tillstånd samt hans underlåtenhet att på ett effektivt sätt övervaka elden måste bedömas såsom förhållandevis allvarliga försummelser, varför kronans ersättningsanspråk icke syntes böra eftergivnas i vidare mån än att erläggandet av återstående belopp framstode såsom ekonomiskt kännbart för Viberg. Sistnämnda belopp, vilket

departementen ansåge skäligen böra bestämmas till 600 kronor, torde vidare — i överensstämmelse med vad som i liknande fall plägade ske — böra, för att befrielse från återstoden skulle erhållas, inbetalas före viss bestämd tidpunkt.

I utlåtande den 19 juni 1943 har *statskontoret* förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till vad tyg-, intendentur- och civila departementen i ärendet hemställt.

Ehuru Viberg vid ifrågavarande tillfälle åsidosatt gällande föreskrifter och visat ovarsamhet, anser jag mig på grund av Vibergs ekonomiska ställning samt av honom visad beredvillighet att i mån av förmåga fullgöra sin skadeståndsskyldighet böra föreslå, att Viberg, mot inbetalande till statsverket av visst belopp inom tid, som av Kungl. Maj:t må bestämmas, befrias från återstående skadeståndsskyldighet. Det belopp, Viberg bör ha att inbetala, synes mig böra bestämmas till 500 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Johan Gunnar Viberg må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 500 kronor, befrias från återstående skadeståndsskyldighet till kronan enligt krigshovrättens utslag den 13 november 1942.

16:o.

Den 24 februari 1941 erhöll furiren vid Livregementet till häst *Sten John Ingvar Zackrisson* order att, med biträde av annat manskap, vid sin förläggning å Edsbergs gård rastrida fem hästar. Under utförandet av denna order anordnade han hinderhoppning på ett snötäckt gårde vid gården, varvid en av hästarna skadades så svårt, att den senare måste slaktas.

Efter åtal vid regementets krigsrätt har krigsrätten genom utslag den 19 april 1941 utlåtitt sig. I målet vore upplyst, att Zackrisson vid hinderhoppningen gjort sig skyldig till tjänsteförsummelse genom att oaktat ett hinder på banan skymtat under snön underlåta att undersöka beskaffenheten av detta hinder, som utgjorts av en kullfallen grind, och därigenom orsakat, att en av hästarna under hinderhoppningen skadats så att den senare måst slaktas. Krigsrätten prövade därför rättvist döma Zackrisson jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten för tjänsteförsummelse att hållas i vaktarrest tre dagar, varjämte han jämlikt sitt medgivande förpliktades att såsom ersättning för hästen utgiva 1 200 kronor till kronan.

Krigshovrätten, där Zackrisson anfört besvär, gjorde genom utslag den 17 oktober 1941 den ändringen i krigsrättens utslag, att beloppet av den ersättning, Zackrisson skulle utgiva till kronan, minskades till 863 kronor 10 öre med hänsyn därtill, att kronan vid försäljning av hästens kött och hud erhållit 336 kronor 90 öre. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken finge talan icke fullföljas mot krigshovrättens utslag.

I en den 19 januari 1943 dagtecknad skrift har Zackrisson anhållit om befrielse från den honom ådömda ersättningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Zackrisson den 5 april 1943 beviljats hemskillnad från sin hustru, att han åtnjuter en inkomst av 272 kronor 60 öre i månaden jämte kontant portionersättning, att hans senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt är 3 550 kronor med ett beskattningsbart belopp av 2 250 kronor, att hans skulder uppgå till omkring 900 kronor, att han enligt skriftligt erkännande den 5 november 1943 om faderskap åtagit sig underhållsbidrag med 35 kronor i månaden för ett väntat barn tills detta fyllt 18 år samt att han efter hemskillnadsårets utgång ämnar ingå äktenskap med barnets moder.

Arméförvaltningens intendentur- och civila departement ha i utlåtande den 12 februari 1943, särskilt med hänsyn till vikten av att hos personalen inskräppts betydelsen av att det dyrbara hästmaterialet handhades med erforderlig omsorg, funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till ansökningsen.

Statskontoret har i utlåtande den 27 februari 1943, ehuru vissa billighets-skäl måhända kunde anses tala för att ersättningsskyldigheten delvis eftergäves, funnit sig med hänsyn till vad intendentur- och civila departementen anfört icke böra tillstyrka bifall till ansökningsen.

*Departements-
chefen.*

Ehuru Zackrisson icke iakttagit erforderlig omsorg vid anordnandet av hinderhoppningen, vill jag ej motsätta mig att han befrias från återstående skadeståndsskyldighet mot inbetalande av visst belopp inom tid, som av Kungl. Maj:t må bestämmas. Med hänsyn till den ståndpunkt jag vid anmälan av liknande ärenden tidigare intagit förordar jag — med beaktande av jämväl den omständigheten att sökanden är anställd vid regementet — att det belopp, som av Zackrisson skall inbetalas, bestämmas till 300 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Sten John Ingvar Zackrisson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmas, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 300 kronor, befrias från återstående ersättningsskyldighet till kronan jämlikt krigshovrättens utslag den 17 oktober 1941.

17:o.

Enligt ett mellan chefen för Upplands regemente och småbrukaren *Oskar Arvid Hamberg* i Johannesberg, Alsike, upprättat, den 20 och den 23 april 1942 dagtecknat kontrakt utackorderades till Hamberg såsom fodervärd en regementet tillhörig ackordhäst. Enligt kontraktet ägde Hamberg icke utan regementschefens medgivande använda hästen för annat än eget bruk. Om hästen under utackorderingstiden doge under sådana förhållanden, att fodervärden måste anses ha genom oförstånd, bristande tillsyn och dylikt varit vållande till hästens död, skulle hästen av fodervärden ersättas med belopp, motsvarande det vartill hästens värde vid senaste i vederbörlig ordning verkställd värdering blivit fastställd. Hästen hade värderats till 800 kronor.

Utan att inhämta regementschefens tillstånd utlånade Hamberg hästen på

en dag till en granne. Åtföljd av en elvaårig sonson, som ledde ackordhästen, och själv ledande en häst skulle grannen den 17 juni 1942 återställa ackordhästen till Hamberg. Därvid påkördes ackordhästen av ett tåg och dödades.

I en av arméförvaltningens intendenturdepartement den 21 december 1942 överlämnad skrift har Hamberg anhållit att bliva befriad från ersättningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hamberg är född år 1882 samt gift, att två barn vistas i hemmet varav en sjuklig och fullständigt arbetsförmögen dotter, att han äger en fastighet, taxerad till 5 000 kronor och in-tecknad för 4 000 kronor, samt att han enligt 1942 års kronodebetsedel icke har någon beskattningsbar inkomst.

Chefen för regementets depå, militärbefälhavaren och intendenturdepartementet ha tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Statskontoret har i utlåtande den 17 mars 1943 framhållit följande.

Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter ville statskontoret icke motsätta sig, att Hamberg delvis befriades från honom åliggande ersättningsskyldighet. Ämbetsverket ansåge sig förty böra förorda, att Hamberg, därest han före viss av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt inbetalade 100 kronor, befriades från återstående betalningsskyldighet.

Av utredningen framgår, att Hamberg lever i knappa ekonomiska omständigheter samt att det skulle möta stora svårigheter för honom att fullgöra ersättningsskyldigheten. På grund härav och de förhållanden, under vilka olyckan inträffat, anser jag mig därför, oaktat Hamberg icke ägt utlåna hästen, böra föreslå, att Hamberg mot inbetalande av 50 kronor befrias från återstående ersättningsskyldighet. Inbetalningen bör ske före tidpunkt, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Departements-
chefen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Oskar Arvid Hamberg må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar ett belopp av 50 kronor, befrias från återstående ersättningsskyldighet till kronan på grund av det mellan chefen för Upplands regemente och Hamberg den 20 och den 23 april 1942 upprättade kontraktet.

18:o.

I samband med en enskild, militär fälttävlan i september 1940, anordnad av Sveriges militära idrottsförbunds Bodendistrikt, utkvitterade dåvarande fänriken, numera löjtnanten vid Norrbottens regemente, *Björn Olof Rundquist* från huvudförrådet vid regementets depå 28 lösa tältdelar men återredovisade dem sedermera icke.

Vederbörande krigsfiskal förde med anledning härav ersättningstalan mot Rundquist vid regementets krigsrätt samt yrkade, att Rundquist måtte förpliktas ersätta kronan värdet av tältdelarna med 728 kronor.

Rundquist bestred ersättningsskyldighet samt anförde bland annat följande. Han hade genom depåchefen beordrats tjänstgöra som funktionär vid tävlingen. Ledaren för tävlingen hade tillsagt, att funktionärerna med hänsyn till de ovissa väderleksutsikterna skulle fördes med skyddstält. Efter tävlingen hade Rundquist kontrollerat, att samtliga tält anlänt till målplatsen. Han hade där beordrat vederbörande kontrollanter att tillse, att tälten fördes till regementet. Rundquist hade återkommit till Boden omkring kl. 23. Efter framkomsten hade han någon tid under natten och även under de två å tre närmaste dagarna varit sysselsatt med att uträkna resultatet av tävlingen. Enär han sålunda haft mycket att göra, hade han glömt bort att kontrollera, att tälten återlämnats till regementet i behörig ordning. Rundquist medgäve såsom skäligen ersättning för tältdelarna i och för sig, då de varit begagnade, endast 70 % av det av krigsfiskalen uppgivna nyanskaffningsvärdet, 26 kronor per styck.

Krigsrätten prövade genom utslag den 27 augusti 1941, enär Rundquist icke förmått redovisa tältdelarna samt icke förebragt någon omständighet av beskaffenhet att skäligen böra befria honom från ersättningsskyldighet, men tältdelarna icke visats ha större värde än det av Rundquist i målet medgivna, 509 kronor 60 öre, rättvist förplikta Rundquist att till kronan utgiva ersättning med sistnämnda belopp.

Krigshovrätten, varest Rundquist anført besvär över krigsrättens utslag, fann enligt utslag den 24 juli 1942 ej skäl göra ändring i krigsrättens utslag. Jämlikt 30 kap. 6 § rättegångsbalken ägde Rundquist icke fullfölja talan mot krigshovrättens utslag.

I en av arméförvaltningens intendentur- och civila departement den 9 juli 1943 överlämnad skrift har Rundquist, under framhållande att tältdelarna troligen avlämnats till huvudförrådet utan avhämtande av kvitto hos förrådsförvaltaren, anhållit att bliva befriad från den honom ålagda ersättningsskyldigheten.

Regementschefen har tillstyrkt bifall till ansökningen och därvid framhållit, att Rundquist, som nyligen ingått äktenskap, genom inbetalning av den ådömda ersättningen skulle bringas i stora ekonomiska svårigheter samt att ifrågavarande tältdelar med största sannolikhet inlämnats till förrådet.

Militärbefälhavaren har likaledes tillstyrkt bifall till ansökningen.

Tjänsteförrättande chefen för Norrbottens regementes depå har i av intendenturdepartementet infordrat yttrande framhållit, att några omständigheter, som talade för att tältdelarna återfunnits, icke föreläge utöver vad som framginge av krigsrättsprotokollet. Vid depåförrådet förefunnes enligt inventeringsbeskedet den 15—30 juni 1942 ett överskott av 2 411 tältdelar.

Intendentur- och civila departementen ha ansett sig av principiella skäl icke kunna tillstyrka bifall till ansökningen.

Statskontoret har i utlåtande den 29 september 1943 icke ansett tillräckliga skäl föreligga för bifall till ansökningen.

*Departements-
chefen.*

Då med hänsyn till de åtgärder, Rundquist vidtog efter tävlingens avslutande — i detta hänseende torde jämväl få hänvisas till handlingarna i ären-

det — intet motsäger antagandet, att de ifrågavarande tältdelarna kunna ingå i det överskott av sådan materiel, som numera konstaterats vid depåförrådet, anser jag mig böra föreslå, att kronan avstår från sin fordran hos Rundquist.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Björn Olof Rundquist befrias från honom jämlikt krigshovrättens utslag den 24 juli 1942 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning med 509 kronor 60 öre.

19:o.

Vid uppbrott efter en rast under en fälttjänstövning med Värmlands regemente i trakten av Arvika natten till den 15 september 1942 kvarglömdes värnpliktige vid regementet nr 148—50—1940 *Harald Edvin Lundquist* på rastplatsen ett gevär modell 38. Geväret har sedermera ej kunnat anträffas.

Efter åtal vid regementets krigsrätt prövade krigsrätten genom utslag den 16 januari 1943, enär Lundquist genom försummelse i tjänsten förorsakat, att geväret förkommit, jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten rättvist döma Lundquist att undergå disciplinstraff av vaktarrest i två dagar, varjämte han förpliktades att till statsverket utgiva ersättning för geväret med 180 kronor. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en av arméförvaltningens tyg- och civila departement den 4 juni 1943 överlämnad skrift har Lundquist anhållit att bliva befriad från ersättningskyldigheten. Lundquist har framhållit följande. När händelsen inträffade, hade han varit fullständigt uttröttad, enär förbandet under föregående dygn befunnit sig på nästan oavbruten marsch med föga vila och sömn. Endast med stor möda hade han kunnat hålla sin plats i förbandet. Även dagarna dessförrinnan hade han deltagit i två dagsmarscher. Uppbrottet från rastplatsen hade skett hastigt och då Lundquist marscherat omkring 200 meter hade han märkt, att han glömt geväret. Han hade då omedelbart återvänt. En mötande värnpliktig hade meddelat honom, att geväret redan omhändertagits, men han hade det oaktat begivit sig till rastplatsen och övertygat sig om att geväret ej funnits där. Han vore för närvarande arbetslös och saknade medel att ersätta geväret. Kostnaderna för inställelsen vid krigsrätten hade uppgått till 40 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lundquist, som vore född år 1920 och till yrket typograflärling, genomginge handelsskola, samt att hans uppehälle bekostades av fadern.

Chefen för Värmlands regementes depå, stabschefen vid femte militärbefälsstaben och arméchefen ha tillstyrkt bifall till ansökningsen.

Tyg- och civila departementen ha med hänsyn till de omständigheter, under vilka geväret förkommit, samt Lundquists svaga ekonomiska ställning tillstyrkt befrielse från ersättningsskyldighet.

Statskontoret har i utlåtande den 19 juni 1943 med hänsyn till omständigheterna i ärendet förklarat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig, att Lund-

quist befriades från ersättningsskyldighet, därest han inom viss av Kungl. Maj:t föreskriven tid inbetalade ett belopp av 50 kronor.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till Lundquists svaga ekonomiska ställning och med beaktande av de omständigheter, under vilka geväret förkommit, tillstyrker jag, att Lundquist befrias från den honom ålagda ersättningsskyldigheten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Harald Edvin Lundquist befrias från honom jämlikt krigsrättens vid Värmlands regemente utslag den 16 januari 1943 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning med 180 kronor.

20:o.

Då bogserbåten Gustafshög den 15 december 1942 skulle angöra en hjälpvedettbåt, som med en wire låg förtöjd vid fyrskeppet Almagrundet, gick Gustafshög mot wiren och skadades.

Efter utredning har befunnits, att befälhavaren å Gustafshög strax före angöringen av hjälpvedettbåten beordrat full fart back i maskinen men att värnpliktige vid fjärde beväringsskompaniet nr 50—240—1927 *Karl Reinhold Hammar*, som vid tillfället tjänstgjort såsom maskinist å Gustafshög, i stället ställde maskinen på full fart framåt samt härigenom vållade kollisionen.

Efter åtal vid stationskrigsrätten vid Stockholms örlogsstation prövade krigsrätten genom utslag den 5 mars 1943, enär omständigheterna i målet måste anses mildrande, jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten rättvist döma Hammar för försummelse i fullgörande av tjänsteplikt att hållas i vaktarrest i två dagar, varjämte Hammar förpliktades att till kronan utgiva ersättning för reparation av de å bogserbåten uppkomna skadorna med 3 258 kronor 21 öre. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I en den 26 mars 1943 dagtecknad skrift har Hammar anhållit att bli befriad från den ådömda skadeståndsskyldigheten. Vid ifrågavarande tid skulle avlösning av Gustafshögs besättning, som tjänstgjorde som sjöfartskontroll, ske, och Hammar hade då varit alldeles utarbetad och förbi av trötthet efter mer än 30 timmars oavbruten tjänstgöring. Dessutom hade han varit ovan vid Gustafshögs maskin, emedan han först föregående dag gått ombord på Gustafshög såsom avlösning från annat fartyg. Maskintelegrafen hade varit så placerad att han ej kunnat se den från manöverplatsen. Vidare hade han svag syn och brukade bära glasögon. Vid kollisionstillfället hade han emellertid icke kunnat använda glasögonen, enär han på grund av värmen i maskinrummet och trötthet svettades kraftigt och svetten rann från pannan.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Hammar, som i det civila är eldare vid länslasarettet i Sveg, åtnjuter en inkomst av 122 kronor i månaden jämte dyrtidstillägg samt fri kost och logi samt att hans senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt uppginge till 1 440 kronor.

Marinförvaltningen har i utlåtande den 3 juli 1943, då av utredningen i ärendet framginge, att samverkande orsaker till olyckshändelsen vore dels Hammars dåliga syn, dels hans ovana vid maskinens skötsel och dels den oavbrutna långa tjänstgöringen, omkring 30 timmar, samt Hammars ekonomiska ställning vore sådan, att han icke torde kunna inbetala skadeståndet, tillstyrkt bifall till ansökningen.

Statskontoret har i utlåtande den 21 juli 1943 med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter och i betraktande av Hammars svaga ekonomiska ställning uttalat, att ämbetsverket icke ville motsätta sig, att denne helt befriades från ersättningsskyldighet.

I likhet med myndigheterna och under erinran, att krigsrätten funnit omständigheterna i målet mildrande, förordar jag, att Hammar helt befrias från den honom ådömda skadeståndsskyldigheten.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Karl Reinhold Hammar befrias från honom jämlikt stationskrigsrättens vid Stockholms örlogsstation utslag den 5 mars 1943 åliggande skyldighet att till kronan utgiva skadestånd med 3 258 kronor 21 öre.

21:o.

Enligt ett mellan chefen för förutvarande Västgöta regemente, å kronans vägnar, och byggmästaren *J. M. Jansson* i Växjö den 17 oktober 1916 upprättat kontrakt åtog sig Jansson att utföra en för regementet avsedd skjutbaneanläggning vid Vänersborg med alla erforderliga arbeten för en kostnad av 40 000 kronor. Kontraktet innehöll bland annat följande bestämmelser: Arbetena skulle vara fullt färdiga för besiktning den 1 januari 1917. Det ålåg entreprenören att under tre år från arbetenas avsynande ansvara för deras goda beskaffenhet. Vid besiktning anmärkta felaktigheter och brister skulle av entreprenören ofördröjligen avhjälpas, vid äventyr att sådant avhjälpande verkställdes på hans bekostnad genom statens försorg. — Sedan arbetena utförts, konstaterades vid ansvars- eller efterbesiktning den 11 juni 1920 vissa bristfälligheter. Jansson anmodades att avhjälpa bristerna, vilket han emellertid underlät. Sommaren 1921 försattes Jansson i konkurs vid Konga häradsrätt. Konkursen avslutades den 28 december 1923.

Genom beslut den 29 juni 1921 anvisade dåvarande fortifikationsdepartementet högst 4 000 kronor till bestridande av kostnaderna för erforderliga arbeten för avhjälpande av de påtalade bristfälligheterna, varefter kronan uttog stämning å Jansson till rådhusrätten i Växjö för utfående av ersättning för sagda kostnader. Genom utslag den 6 oktober 1924 förpliktade rådhusrätten Jansson att till kronan utgiva 4 000 kronor jämte sex % ränta därå från den 1 januari 1922, ävensom att ersätta kronans rättegångskostnader med 977 kronor. Rådhusrättens utslag har vunnit laga kraft.

Vid verkställighetsförsök år 1924 och 1933 har utrönts, att Jansson sak-

nade utmätningsbar egendom. Kronans fordran uppgår numera till omkring 11 000 kronor.

I en av arméförvaltningens civila departement och fortifikationsstyrelse den 2 juli 1943 överlämnad skrift har Jansson anhållit att få reglera sin skuld till kronan enligt nämnda rådhusrättsutslag med ett 20 % ackord. Jansson har i anslutning härtill framhållit följande.

Han vore 64 år och gift samt prokurist i en byggnadsfirma mot en årlig lön av 8 000 kronor. Hustrun vore med åtta trettondelar delägare i firman och ägde i firmans kapitalbehållning en andel av omkring 24 000 kronor. En broder till Jansson ägde återstående fem trettondelar. Jansson och hans hustru hade för närvarande försörjningsplikt, helt mot ett barnbarn och delvis mot två barnbarn. — Då Jansson vid konkursen haft att försörja nio omvändiga barn, varav det yngsta nådde myndig ålder år 1942, hade någon uppsamling av kapital icke kunnat äga rum under de gångna 21 åren. Janssons tillgångar uppginge för närvarande till omkring 2 000 kronor och hans skulder till omkring 38 000 kronor, varav till kronan omkring 11 000 kronor och till aktiebolaget Skånska banken omkring 25 800 kronor. Banken hade utfäst sig att biträda ett 10 % ackord.

Då Jansson på sin tid nödgats gå i konkurs hade detta ej föranletts av ekonomiskt lättsinne utan av krisen efter förra världskriget. Det vore hårt för Jansson vid hans ålder att alltjämt nödgas känna sig ekonomiskt omvändig, då han hade att dragas med angivna oreglerade skulder. Med hänsyn till dessa förhållanden och sin familj vore han mycket angelägen att reglera skulderna genom ett ackord.

I en av Jansson under edlig förpliktelse den 21 mars 1942 upprättad tablå ha hans tillgångar upptagits till 2 165 kronor 68 öre och skulderna till 38 675 kronor 55 öre, varav 11 000 kronor till kronan enligt nämnda utslag samt 25 835 kronor 48 öre till aktiebolaget Skånska banken. Två personer, som ha god kännedom om Janssons ekonomiska ställning, ha intygat, att Jansson i tablån riktigt återgivit sin ekonomiska ställning.

Civila departementet och fortifikationsstyrelsen ha i sitt yttrande med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst tillstyrkt ansökningen samt hemställt, att Kungl. Maj:t vid bifall härtill måtte förordna, att den del av kronans ifrågasvarande fordran, som efter Janssons inbetalning av ackordsbeloppet kunde komma att återstå, måtte avskrivas.

Statskontoret har i utlåtande den 21 juli 1943 anfört följande.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter ville statskontoret icke motsätta sig, att Jansson delvis befriades från honom ålagd ersättningskyldighet. I betraktande av Janssons ekonomiska förhållanden ville ämbetsverket dock ifrågasätta, om icke Jansson borde vara i stånd att till kronan inbetala honom ålagt skadeståndsbelopp å 4 000 kronor jämte ersättning för rättegångskostnader med 977 kronor. Han syntes därför böra befrias allenast från erläggande av den av rådhusrätten utdömda räntan.

*Departements-
chefen.*

Av utredningen i ärendet framgår, att Jansson icke kunnat avhjälpa vissa brister i entreprenadarbetet huvudsakligen på grund därav att hans ekono-

miska ställning undergrävs genom näringskrisen efter världskriget 1914—1918 och därav följande svårigheter för honom att erhålla kredit och arbetskraft. De omständigheter, under vilka Jansson ådragit sig betalningsskyldighet till kronan, kunna därför anses mildrande. Enligt vad som nu kan förutses lär det med hänsyn till Janssons ålder och hans ekonomiska förhållanden få anses vara i det närmaste uteslutet, att han skall kunna gälda den skuld, vari han häftar till kronan. Med hänsyn härtill och med beaktande att förutnämnda bank enligt lämnad uppgift redan avskrivit nio tiondelar av sin fordran vill jag icke motsätta mig, att Jansson, därest han till statsverket inbetalar en femtedel av sin nuvarande skuld till kronan, befrias från återstående del av skulden. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tidpunkt, inom vilken nämnda inbetalning skall vara fullgjord.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att J. M. Jansson må, därest han inom tid, som av Kungl. Maj:t bestämmes, till försvarets civilförvaltning inbetalar en femtedel av sin nuvarande skuld till kronan jämlikt rådhusrättens i Växjö utslag den 6 oktober 1924, befrias från återstående delen av sagda skuld.

22:o.

Under övning i posttjänst den 29 november 1940 i trakten av Kaknäs skjutbana i Stockholm med en pluton av ett gevärskompani vid Svea livgarde avgick av våda ur ett av värnpliktige nr 3023—45—1936 *Kurt Sigvard Gunnar Sallberg* buret gevär ett skott, som träffade värnpliktige nr 3225—45—1936 *Kurt Hartvig Verner Dino*, med påföljd att denne skadades till döds.

De närmare omständigheterna vid olyckstillfället voro följande. Nämnda dag utförde kompaniet skolskjutning å skjutbanan, därvid såsom ledare tjänstgjorde löjtnanten Carl Konstans Emil Ohly och såsom befäl inom plutonen värnpliktige sergeanten Rune Hermansson och värnpliktige furiren Harry Hjalmar Håkansson, vilka vid tillfället erhöilo order av Ohly »att svara för vardera» vissa skyttar inom plutonen, däribland Sallberg och en värnpliktig vid namn Bredin. Under skjutningen skulle varje skytt avlossa sex skott, men Bredin avlossade icke mer än fem skott, varefter han ställde det av honom använda geväret, fortfarande laddat med ett skott, i ett gevärställ å 200-metersvallen. Geväret flyttades sedermera av annan person till 300-metersvallen, där det omhändertogs av Sallberg. Sedan skjutningen för plutonen avslutats, erhöill Hermansson order att övertaga befälet över plutonen och med denna öva posttjänst. Under övningen avgick av våda ur det av Sallberg omhänderhavda förut nämnda geväret det skott, som träffade Dino.

Genom beslut den 31 januari 1941, som fastställts av försäkringsrådet den 28 februari samma år, tillerkände riks försäkringsanstalten jämlikt bestämmelserna i 1927 års militärsättningsförordning ej mindre änkan Sandy Alexine Dino begravningshjälp med 176 kronor 40 öre än även dels henne

en årlig livränta av 441 kronor att utgå från och med den 30 november 1940, så länge hon levde ogift, dels ock makarna Dinos den 31 december 1936 födda dotter en årlig livränta å 294 kronor att likaledes utgå från och med den 30 november 1940, till dess hon uppnått 16 års ålder.

Med anledning av olycksfallet ställdes Ohly, Hermansson, Håkansson, Bredin och Sallberg av vederbörande krigsfiskal under åtal vid fältkrigsrätten vid Svea livgardes depå. I målet förde änkan Dino och riksförsäkringsanstalten ersättningstalan.

Genom utslag den 19 april 1941 prövade fältkrigsrätten lagligt att — med ogillande av mot Ohly, Hermansson, Håkansson och Bredin förd talan om ansvar för vållande till annans död — döma *dels* nämnda fyra tilltalade jämlikt 130 § strafflagen för krigsmakten för försummelse i tjänsteplikt att undergå de tre förstnämnda arrest utan bevakning tolv, respektive åtta och sex dagar samt Bredin att hållas i vaktarrest tio dagar, *dels ock* Sallberg jämlikt 130 och 131 §§ strafflagen för krigsmakten och 14 kap. 9 § allmänna strafflagen att för tjänsteförsummelse undergå vaktarrest femton dagar och för vållande till annans död till kronan utgiva 30 dagsböter, varje dagsbot bestämd till en krona.

Vidkommande härefter i målet förd skadeståndstalan förpliktade krigsrätten — med ogillande av den mot Ohly, Hermansson, Håkansson och Bredin förda skadeståndstalan — Sallberg att i skadestånd utgiva *dels* — enär Sallberg icke haft något att erinra mot riksförsäkringsanstaltens yrkande om förpliktande för honom att till anstalten återbetala vad anstalten enligt beslutet den 31 januari 1941 utgivit eller kunde komma att utgiva — till anstalten ej mindre 176 kronor 40 öre samt de livräntebelopp, som belöpte å tiden till och med utgången av april månad 1941, än även därefter förfallande livräntebelopp i enlighet med anstaltens ovan nämnda beslut i förskott den 30 i varje månad med början den 30 maj 1941, varjämte det ålåg Sallberg att ersätta anstalten dess kostnader i målet med 75 kronor, *dels ock* ej mindre till änkan Dino begravningskostnader m. m. 528 kronor 57 öre samt livränta för tiden den 30 november 1940—den 29 november 1941 efter 759 kronor om året samt för tiden därefter efter 159 kronor om året, så länge hon levde ogift, än även till förmyndaren för makarna Dinos dotter livränta från och med den 30 november 1940 efter 306 kronor om året, tills dottern fyllt 16 år, samt därefter efter 600 kronor om året, tills dottern fyllt 18 år. Slutligen ålåg det Sallberg att till statsverket återgälda *dels* 50 kronor, utgörande kostnader för rättsmedicinsk besiktning och liköppning, *dels ock* det belopp 174 kronor 50 öre, som av allmänna medel utgått i kostnad för änkan Dino beviljad fri rättegång. Krigsrättens utslag har vunnit laga kraft.

I anledning av en inom andra kammaren väckt motion (nr 28) hemställde bankoutskottet i utlåtande den 28 april 1942, nr 38, att riksdagen måtte medgiva, att till Dinos änka och makarnas dotter måtte från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utbetalas de skadeståndsbelopp i form av engångsbelopp och årliga livräntor, som det jämlikt förenämnda krigsrättsut-

slag åläge Sallberg att till dem utgiva, under förutsättning likväl att den änkan Dino och dottern tillhöriga fordringsrätten överflyttades på kronan.

I skrivelse 1942:226 tillkännagav riksdagen, att riksdagen bifallit vad utskottet hemställt.

Med anledning härav medgav Kungl. Maj:t genom brev den 5 juni 1942, under förutsättning att nämnda fordringsrätt gentemot Sallberg överflyttades på kronan, *dels* att ej mindre den änkan Dino tillkommande ersättningen för begravningskostnader än även de henne och hennes dotter tillkommande, på tiden den 30 november 1940—den 30 juni 1942 belöpande livräntorna, livräntan till änkan Dino så länge hon levde ogift, finge bestridas från fjärde huvudtiteln anslag till extra utgifter, *dels ock* att ifrågavarande livräntor finge från och med budgetåret 1942/43 bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., med iakttagande av att å beloppen icke finge åtnjutas sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser tillkomme pensionstagare.

Den änkan Dino och makarnas dotter tillhöriga fordringsrätten gentemot Sallberg har sedermera genom en den 19 juni 1942 dagtecknad handling överlåtits å kronan.

I en den 25 januari 1943 dagtecknad skrift har Sallberg — under framhållande att han aldrig ens till någon mera avsevärd del torde kunna fullgöra den honom åliggande betalningsskyldigheten — hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva befriad från den betalningsskyldighet till kronan, som enligt vad ovan angivits åvilade honom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Sallberg, som till yrket är diversearbetare, under år 1940 varit arbetslös i 40 veckor samt år 1941 i 39 veckor, att han vid taxering till statlig inkomst och förmögenhetsskatt taxerats, år 1940 till 2 390 kronor och år 1941 till 1 250 kronor, att hans inkomst under tiden den 13 mars—1 augusti 1942 utgjort 1 417 kronor 51 öre samt att han under tiden den 1 augusti—7 november 1942 varit inkallad i skogsarbete.

Arméförvaltningens tyg- och civila departement ha i utlåtande den 6 april 1943 anfört följande.

Av den i ärendet förebragta utredningen framginge, att Sallbergs ekonomiska ställning vore mycket svag i förhållande till den omfattande skadeståndsskyldighet, varom här vore fråga. Det torde få anses uteslutet, att någon väsentlig ändring härutinnan skulle inträda inom överskådlig tid. Av arméförvaltningens ombudsman gentemot Sallberg för bevakande av kronans rätt vidtagna åtgärder hade endast i ringa mån lett till resultat. Sallberg hade emellertid, trots att han saknade utmättningsbara tillgångar, frivilligt inbetalt ett belopp av 50 kronor och hade sålunda försökt att fullgöra någon del av den honom åvilande ersättningsskyldigheten.

Då vidare den händelse, med anledning varav Sallberg ådömts ifrågavarande ersättningsskyldighet, i avsevärd mån syntes vara att tillskriva ett sammanträffande av olyckliga omständigheter samt borde bedömas under hänsynstagande till att Sallberg vid tiden för det inträffade hunnit förvärva endast ett ringa mått av militär utbildning, funne departementen sig böra tillstyrka bifall till ansökningsen.

Statskontoret har i utlåtande den 28 april 1943 med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter ansett billighetsskäl tala för att Sallberg till

väsentlig del befriades från honom åliggande ersättningsskyldighet. I avseende härå föresloge ämbetsverket, att Sallberg, därest han — utöver det belopp å 50 kronor, som redan guldits — under ett vart av fem på varandra följande år till kronan inbetalade 100 kronor, befriades från återstående betalningsskyldighet på grund av fältkrigsrättens vid Svea livgardes depå den 19 april 1941 meddelade utslag.

Riksförsäkringsanstalten har i utlåtande den 12 november 1943 lämnat en redogörelse angående till änkan Dino och hennes dotter utgående livräntor med tillhörande dyrtidstillägg.

*Departements-
chefen.*

Såsom arméförvaltningens tyg- och civila departement framhållit torde den olyckshändelse, varigenom Dino dödats, i avsevärd mån vara att tillskriva ett sammanträffande av olyckliga omständigheter samt böra bedömas med hänsyn till att Sallberg vid tiden för olyckan hunnit förvärva endast ett ringa mått av militär utbildning.

Uppenbart torde även vara att de ekonomiska konsekvenser, som drabbat Sallberg till följd av hans vållande, icke stå i rimlig proportion till hans försummelse. Med hänsyn härtill och jämväl till Sallbergs svaga ekonomi anser jag mig böra i likhet med tyg- och civila departementen föreslå, att Sallberg befrias från återstående honom nu åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Kurt Sigvard Gunnar Sallberg befrias från återstående honom nu åliggande betalningsskyldighet till kronan på grund av oförmälda olyckshändelse.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, under punkterna 1:o—22:o hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.